

Бо [Фармони](#) Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 5 январи соли 2015 № 327
тасдиқ шудааст

Барномаи ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015-2017

(Фармони Президенти ҶТ аз 3.09.2016 № 750)

Барномаи ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015-2017 (минбаъд - Барнома) идомаи ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, дар асоси Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 апрели соли 2014 таҳия гардидааст.

Мақсади асосии ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ ин таҳкими минбаъдаи ҳокимияти судӣ, соддагардонии чараёни муҳофизати судӣ, баланд бардоштани нақши суд дар ҳифзи ҳуқуқи озодагии инсонӣ шаҳрванд, ҳимояи манфиати давлат, ташкилотҳо, таъмини қонуниятӣ адолат ва дар заминаи он тақмили сохтор ва фаъолияти мақомоти судии кишвар мебошад.

Дар Барномаи ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ, ки бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 январи соли 2011, [№ 976](#) тасдиқ гардида буд, масъалаҳои тақмили минбаъдаи сохтори судӣ, таҳкими мустақилияти судҳо, баланд бардоштани маъсулияти судьяҳо ва беҳтар намудани вазъи иҷтимоии онҳо, рушди қонунгузории соҳа, таъмини дастрасии шаҳрвандон ба ёрии ҳуқуқии баландиҳтисос, ислоҳоти низомии мавҷудаи адвокатура пешбинӣ шуда буданд.

Барои таъмини иҷрои Барномаи мазкур як қатор чорабиниҳо, аз ҷумла оид ба ҷобачогузории дурусти кадрҳои соҳа, баланд бардоштани сатҳи таҳассусии онҳо, ҳалли дигар масъалаҳои таъкили фаъолияти судӣ роҳандозӣ гардида, дар ин раванд қонунҳои конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Суди конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон", "Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон", Кодекси муҳофизати ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва як зумра қонунҳо оид ба ворид намудани тағйирҳои иловаҳо ба қонунҳои дахлдори Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда шуданд. Инчунин Кодекси одоби судьяи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав қабул карда шуд.

Ҳамзамон лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи адвокатура ва фаъолияти адвокатӣ" дар баррасии Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дошта, таҳияи лоиҳаи Кодекси ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон идома дорад.

Барномаи ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015-2017 бо мақсади идома додани ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар кишвар, таҳкими минбаъдаи ҳокимияти судӣ, таъмини мустақилият, тақмили сохтор ва фаъолияти он, рушди қонунгузории соҳа қабул карда мешавад.

1. Рушди қонунгузории муҳофизатӣ

Дар банди 2 Нақшаи чорабиниҳо оид ба татбиқи Барномаи ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2013 омӯзиши масъалаи рушди муҳофизатии тосудии ҳалли бахсҳо пешбинӣ гардида буд.

Дар натиҷаи рушди босуръати соҳаҳои мухталифи ҳаёти ҷомеа шумораи парвандаҳои гражданин, оилавӣ, иқтисодӣ, ҷиноятӣ ва ҳуқуқвайронкунии маъмурий сол то сол зиёд шуда истодаанд. Ҷунин ҳолат боиси афзоиши сарбории судьяҳо шуда, барои босифат ва дар муҳлатҳои муқарраршуда баррасӣ гардидаи парвандаҳо метавонад таъсири манфӣ расонад.

Барои таъмини саривақтии баррасии парвандаҳо, кам кардани сарбории судьяҳо ва соддагардонии муҳофизатии судӣ рушди муҳофизатии тосудӣ мувофиқи мақсад мебошад. Ҷунин муносибат тарафдор ба созиш меорад ва ба ҳалли тосудии бахси тарафҳо мусоидат менамояд. Дар ин равиш ба таври соддакардашуда баррасӣ намудани парвандаҳо оид ба ҷиноятҳои категорияи вазнин ба мақсад мувофиқ аст.

Вобаста ба ин ва бо мақсади ҳалли дигар масъалаҳои фаъолияти судӣ зарур аст, ки қонунгузории муҳофизатии гражданин, ҷиноятӣ, иқтисодӣ ва ҳуқуқвайронкунии маъмурий таҷдид гардида, ба онҳо тағйирҳои иловаҳои дахлдор ворид карда шаванд. Ҳамчунин зарур аст, ки қонунгузории муҳофизатии ҷиноятӣ бо мақсади тақмили тафтишоти пешакӣ мавриди омӯзиш қарор дода шаванд.

2. Тақмили сохтор ва фаъолияти Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Судьяҳои Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон парвандаҳоро дар марҳилаи якум баррасӣ карда, дар ҳолатҳои пешбинишуда қонун иҷроӣ санадҳои қабулгардидаи таъмин менамоянд, дар маҷлисиҳои коллегияҳои судии марҳилаҳои кассатсионӣ ва назоратӣ иштирок менамоянд, оид ба парвандаҳо маълумоти қарор, санадҳои судиро таҳия мекунанд, дархостро дар бораи иҷроӣ маҷбурии қарори судҳои давлатҳои хориҷӣ баррасӣ менамоянд, парвандаҳоро дар асоси шикоят ё эътирозҳои кассатсионӣ ва назоратӣ мавриди баррасӣ қарор дода, оид ба ирсолӣ парванда барои мохиятан баррасӣ намудан ва ё оид ба рад намудани

ирсоли парванда ба суди мархилаи назоратӣ дар доираи салоҳияташон қарор (таъинот) қабул мекунанд, лоихаҳои қарорҳои Пленуми Суди Олӣ ва Суди Олии иқтисодиро таҳия намуда, дар маҷлиси Пленум маъруза мекунанд, барои гузаронидани ҷамъбасти амалияи судӣ парвандаҳоро мавриди омӯзиш қарор дода, оид ба ҳар як парвандаи омӯхташуда маълумотнома таҳия намуда, аз нағичаи онҳо ба мақомоти дахлдор пешниҳодот ирсол менамоянд. Оид ба такмили қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии тақлифҳои таҳия мекунанд. Ваколатҳои дигарро, ки қонун ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ пешбинӣ намудаанд, амалӣ менамоянд.

Ба ғайр аз ин ба зиммаи судьяи Суди Олӣ ва Суди Олии иқтисодӣ дигар вазифаҳо, ба монанди расонидани ёрии амалӣ ба судҳои поёӣ, гузаронидани машғулиятҳои семинарӣ бо судьяҳо ва кормандони масъули дастгоҳи судҳо, аз рӯи барномаҳои тасдиқгардида дар Маркази таълимии судьяҳои Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо судьяҳо ва қоромӯз-судьяҳо гузаронидани дарсҳо, ба воситаи телевизион ва радио дар мавзӯҳои ҳуқуқӣ баромад намудан, дар рӯзномаю маҷаллаҳо хабару мақолаҳо ба нашр расонидан, дар ташкилотҳо вохӯрию мулоқотҳо баргузор намудан, ба маълумоти аҳолии кишвар расонидани қарорҳои қабулгардидаи судӣ ва ғайраҳо вогузор карда шудааст (*Фармони Президенти ҶТ аз 3.09.2016 № 750*).

Бинобар ин барои сари вақт, пурра, ҳаматарафа, босифат амалӣ намудани ваколатҳои судьяи Суди Олӣ ва Суди Олии иқтисодӣ, ба анҷом расонидани қорҳои омодагӣ ва техникӣ тақвият бахшидани самти ташкилии фаъолияти онҳо ба мақсад мувофиқ мебошад.

Хориҷ карда шуд (*Фармони Президенти ҶТ аз 3.09.2016 № 750*)

4. Ислоҳоти низоми судӣ нисбати ноқилгон

Дар асоси тавсияҳои Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи қӯдак, инчунин банди 13 Нақшаи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба таъбиқи тавсияҳои давлатҳои аъзои Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон вобаста ба Шарҳи универсалии даврии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2015 таъсиси судҳои ювеналӣ пешбинӣ карда шудааст.

Дар ин раванд, бо мақсади таъмини адолат нисбати ноқилгон, ҳаматарафа таъмин намудани ҳуқуқи манфиатҳои онҳо, фароҳам овардани муҳити солим ба ноқилгон дар рафти таҳқиқ ва тафтиш, инчунин баррасии парвандаҳои маъмури ва ҷиноятӣ дар суд, муайян намудани судьяҳои баррасикунандаи парвандаҳо оид ба ҳуқуқвайронкунии ноқилгон дар ҳайати судҳои амалкунанда ва такмили қонунгузорӣ, аз ҷумла қонунгузорию мувофиқии ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи мақсад аст.

5. Тадбирҳо оид ба таъмини иҷрои санадҳои судӣ. Такмили сохтор ва фаъолияти иҷроӣ суд

Дар паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баробари масъалаҳои таъмини фаъолияти шаффофу ошқорой судҳо, қабули қарорҳои қонунӣ асоснок ба таъмини иҷрои онҳо диққати махсус дода шудааст.

Зиёд гардидани шумораи парвандаҳо ва истехсолоти иҷро, ҳамзамон дар сатҳи пешин қарор доштани шумораи иҷроӣ суд ва аз тарафи мақомоти тафтишотӣ ва судҳо дар сатҳи зарурӣ наандешидани чораҳо оид ба таъмини талаби даъво ва мусодираи молу мулк судшаванда барои таъмини иҷрои саривақтӣ ва ҳаматарафаи санадҳои судӣ таъсир мерасонад.

Бинобар ин, бо мақсади таъмини иҷрои саривақтии санадҳои судӣ, мувофиқи мақсад аст, ки сохтор ва фаъолияти иҷроӣ суд такмил дода шуда, дар ин рафти ба қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ тағйири иловаҳои дахлдор ворид карда шаванд.

6. Тадбирҳо оид ба таъсиси сохтори мустақили эксперти

Бо мақсади гузаронидани экспертиза мустақил, бартараф намудани таъсири идоравӣ, назорати ягонаи методӣ аз рӯи сифат ва истехсолоти экспертизаи судӣ, ташкили қорҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва ҳамоҳангсозии фаъолияти муассисаҳои эксперти, муайян намудани кормандон аз рӯи ихтисос, таҷрибаи қорӣ ва хусусияти фаъолият, баланд бардоштани сатҳ ва сифати ташкили экспертизаи судӣ ва таҷрибаи тафтишотӣ, муҷахҳаз намудани онҳо бо дастгоҳҳои замонавӣ ва ҳамчунин ҷиҳати роҳ наодан ба хатогиҳо дар рафти таҳқиқ ва тафтишоти пешакӣ, амалияи судӣ, ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон, аз байн бурдани такроршавии вазифаҳои онҳо бояд муассисаҳои эксперти (ба истиснои экспертизаи судии тиббӣ) ба як сохтори мустақили давлатии берун аз таъсири идоравӣ тақдир дода шаванд. Инчунин масъалаи дар асоси иҷозатнома қорӣ намудани экспертизаҳои мустақили ғайридавлатӣ низ мавриди баррасӣ қарор дода шаванд.

Ҷиҳати амалӣ намудани ин тадбирҳо тақдиди назар кардани санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор мувофиқи мақсад мебошад.

7. Рушди ёрии ҳуқуқии ройгон

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон қаророти ёрии ҳуқуқиро пешбинӣ намуда, тарзи ташкил ва тартиби шаклҳои расонидани ёрии ҳуқуқиро ба Қонун вогузор кардааст (*Фармони Президенти ҶТ аз 3.09.2016 № 750*).

Бо дарназардошти таъмини дастрасӣ ба адолати судӣ ва ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд ҷиҳати амалӣ намудани меъёри зикргардидаи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақсад мувофиқ аст, ки

Концепсияи расонидани ёрии ҳуқуқии ройгон таҳия ва барои баррасӣ пешниҳод карда шаванд (*Фармони Президенти ҶТ аз 3.09.2016 № 750*).

Дар ин раванд санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба расонидани ёрии ҳуқуқӣ бояд тақмил дода шаванд.

8. Таъминоти моддӣ-техникии судҳо, хифзи иҷтимоии судяҳо ва кормандони дастгоҳи судҳо

Барои таъмини фаъолияти самаранок ва таъмини мустақилияти судҳо хифзи иҷтимоии судяҳо ва кормандони дастгоҳи судҳо, инчунин беҳдошти вазъи моддӣ-техникии судҳо аҳамияти муҳим дорад.

Ҷиҳати амалӣ намудани ин ҳадафҳо ба мақсад мувофиқ аст, ки маблағгузори мақомоти судӣ, бо дарназардошти эҳтиёҷоти воқеии судҳо, аз ҷумла талабот ба бино, воситаҳои нақлиёт, техникаву таҷҳизоти муосир, музди меҳнат, манзили истиқоматии хизматӣ таъмин карда шавад.

[Накша](#)